

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za kulturo, znanost, šolstvo in šport

Številka: 060-08-9/2019/8
Ljubljana, 8. 10. 2019

PREDLOG

Z A P I S N I K

17. seje Komisije Državnega sveta za kulturo, znanost, šolstvo in šport, ki je bila 2. 10. 2019 v sobi 212/II, Šubičeva 4, Ljubljana.

Seja se je začela ob 12.00 in končala ob 13.36.

Prisotni:

- predsednik: Branimir Štrukelj
- podpredsednik: Bojan Režun
- člani: Rajko Fajt, dr. Matjaž Gams, Tone Hrovat, Janoš Kern, mag. Miroslav Ribič in Matjaž Švagan.

Odsotna: Dejan Crnek in dr. Branka Kalenič Ramšak.

Ostali prisotni: Martina Vuk, Mihaela Novak Kolenko in dr. Tomaž Boh (MIZŠ), dr. Andreja Gomboc (SZT), dr. József Györkös (ARRS) in Jernej Tovšak (MGRT).

Predlog dnevnega reda:

1. Potrditev zapisnikov 16. redne, 2. in 3. izredne seje komisije
2. Predlog zakona o spremembi Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI-L), druga obravnava, EPA 740-VIII
3. Poročilo o uresničevanju Resolucije o raziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2011–2020 za obdobje 2015–2017, EPA 697-VIII

Dnevni red je bil sprejet soglasno.

AD 1)

Zapisniki 16. redne, 2. in 3. izredne seje komisije so bili potrjeni.

AD 2)

Komisija je obravnavala Predlog zakona o spremembi Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI-L), ki ga je v obravnavo vložila skupina poslank in poslancev (prvopodpisani Danijel Krivec).

Komisija je uvodoma ugotovila, da je predlog zakona z enako vsebino istega predlagatelja v zakonodajni postopek vložen že petič. Kljub odsotnosti predlagatelja je komisija ocenila,

60
LET
STAVBE

da se bo zaradi pomembnosti vsebine do predloga zakona opredelila. Predlog zakona je še en poskus uveljavitve odločbe Ustavnega sodišča U-I-269/12-24 z dne 4. 12. 2014, ki je odločilo, da je prvi stavek drugega odstavka 86. člena Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja v neskladju z Ustavo, ker določa, da zasebnim osnovnim šolam, ki izvajajo javno veljavne programe osnovnošolskega izobraževanja, pripadajo proračunska sredstva v višini 85 % sredstev, ki jih država zagotavlja javnim osnovnim šolam. Komisija ugotavlja, da se s predlogom zakona spreminja omenjeni odstavek v smeri izenačitve financiranja zasebne in javne šole oz. kot trdijo predlagatelji, zakon naj bi omogočil nediskriminatorno financiranje zasebnih šol. Komisija se je seznanila tudi z mnenjem Vlade, ki predloga zakona ne podpira. Vlada pri tem izhaja iz razumevanja vsebine odločbe Ustavnega sodišča, ki se je odločalo o načinu in obsegu financiranja obveznega javnoveljavnega programa ne glede na to, ali se izvaja v javni ali v zasebni šoli. Skladno s tem je leta 2018 v zakonodajni postopek vložila predlog zakona, ki bi izenačil financiranje obveznega javnoveljavnega vzgojno-izobraževalnega programa v javni in zasebni šoli, ne pa tudi razširjenega programa. Zakon ob ponovnem odločanju v Državnem zboru na zahtevo Državnega sveta ni bil sprejet. Na pristojnem ministrstvu za izobraževanje se zato oblikuje široka delovna skupina, v katero so bili povabljeni različni deležniki s področja vzgoje in izobraževanja (predstavniki zasebnih šol in javnih šol, ravnateljev, sindikatov, pravni strokovnjaki) ter poslanske skupine, da bi pripravili tako rešitev uveljavitve odločbe Ustavnega sodišča, ki bi v Državnem zboru dobila absolutno večino.

Komisija je izpostavila problem različnega razumevanja odločbe Ustavnega sodišča, ki pri presojanju zakona z Ustavo glede financiranja obveznega osnovnošolskega izobraževanja iz javnih sredstev oz. razumevanju obsega financiranja programa primerjalno v javnih in zasebnih šolah ni povsem jasna. Zato je vsebina ustavne odločbe v širši javnosti, politiki in tudi med pravnimi strokovnjaki sprožila ključno vprašanje, ali se v zasebnih šolah financira obvezni javnoveljavni vzgojno-izobraževalni program, ki daje javno veljavno izobrazbo, ali tudi razširjeni program, ki ga šola oblikuje skladno z lastnim konceptom, interesi otrok in njihovih staršev in potrebami ter možnostmi. Komisija je celo menila, da je to presojanje skladnosti zakona z Ustavo sprožilo vprašanje, kakšen vpliv ima lahko ustavna odločba na sprejeti nacionalni koncept vzgoje in izobraževanja v Sloveniji. Koncept iz Bele knjige o vzgoji in izobraževanju iz leta 1995, uzakonjen v Državnem zboru, je naklonjen zasebnim šolam, vendar jasno opredeljuje razmerje med javno in zasebno šolo tako, da zasebne šole bogatijo javno ponudbo, staršem omogočijo večjo izbiro, prispevajo k večji prilagodljivosti javnega sistema in dopolnjujejo javno šolsko mrežo (jo ne omejujejo in rušijo). Komisija opozarja, da predlagatelj s svojim predlogom uveljavitve ustavne odločbe izenačuje položaj javnega in zasebnega šolstva, kar je v nasprotju z veljavnim konceptom, da je zasebno šolstvo dopolnilo javnemu.

Komisija je ocenila, da ustavna odločba problematizira temeljni koncept izobraževalnega sistema oz. način financiranja javnih in zasebnih šol v Sloveniji, pri čemer je delež javnih sredstev pri financiranju zasebnega šolstva nadpovprečen glede na druge države. Še več, če se odločba v presojeni zakonski določbi razume v smeri izenačitve javnega in zasebnega šolstva, posledično odpira nova vprašanja oz. veljavnost določb, ki so povezana z razlikovanjem položaja javne in zasebne šole. Komisija je tudi ocenila, da ustavna določba usmerja k premisleku o spremembi sedanjega koncepta vzgoje in izobraževanja, o čemer pa bi se morali državljani izreči na referendumu.

Komisija je sprejela naslednji **s k l e p**:

1. Komisija predlog zakona ne podpira. ZA je glasovalo 6 članov, eden PROTI. Za poročevalca je bil določen predsednik komisije Branimir Štrukelj.

AD 3)

Komisija je obravnavala Poročilo o uresničevanju Resolucije o raziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2011–2020 za obdobje 2015–2017, ki ga je v obravnavo vložila Vlada Republike Slovenije.

Poročilo je sestavljeno na podlagi uresničevanja Resolucije o raziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2011–2020 za obdobje 2015–2017 in nekaterih mednarodnih dokumentov. V vmesnem času je bilo uvedeno vrednotenje sistema v kontekstu »Policy support facilities« oz. instrumenta Evropske komisije za pomoč oblikovanju politik, ki je s pomočjo mednarodnih ekspertov vrednotil slovenski raziskovalno-inovacijski sistem. Kot je povzel predlagatelj, je večino ukrepov v izvajanju ali že izvedenih. Kot problematično pa je izpostavil 16 neizvedenih ukrepov kot posledico nesprejete zakonske podlage, ki bi vzpostavila temeljno organizacijsko strukturo, in nezadostnih finančnih sredstev. Po mednarodni evalvaciji Slovenija po evropskem inovacijskem indeksu daleč najbolj zaostaja ravno pri obsegu javnega financiranja. Del zasebnega financiranja raziskav delno sledi ciljni vrednosti, pri čemer vlaganje v zasebnem sektorju z zamikom sledi procesom v javnem sektorju. Kljub povečevanju indeksa javnih sredstev od leta 2015 z 10–12 odstotnim indeksom, se zmanjšuje delež financiranja v zasebnem sektorju. Ob proračunskem rahlem pozitivnem trendu pa se bo zasebno vlaganje v raziskave in razvoj v prihodnji letih povečevalo zelo počasi. Kot ocenjuje predlagatelj, je nujno povečati delež javnega financiranja in sprejeti instrumente z multiplikativnimi učinki v spodbudo gospodarstvu pri vlaganju. Izpostavil je izboljšanje sodelovanja med resornima ministrstvoma, ki pokrivata raziskovalno dejavnost ter gospodarski razvoj in tehnologijo, zlasti pri evropskih kohezijskih projektih, na javnih razpisih in pri pametni specializaciji. Ministrstvu si prizadevata za čim boljše sinhronizacijo in koordinacijo svojih ukrepov oz. instrumentov v podporo prenosa raziskav in inovacij v gospodarstvo. Predlagatelj je tudi poudaril, da kakovostni kadri v raziskovalni dejavnosti ostajajo glavna spodbuda za nadaljnji razvoj dejavnosti, pomemben je delež objav raziskovalcev oz. delež soavtorstva s tujimi raziskovalci in udeležba v mednarodnih programih. Slovenski raziskovalci so torej močno vpeti in konkurenčni v mednarodnih raziskovalnih projektih. Nerešena pa so ključna organizacijska vprašanja in nezadostno financiranje. Izpostaviti velja tudi položaj slovenskega jezika. Ustrežno sorazmerje med uporabo slovenskega in tujega jezika tako v visokošolskem izobraževanju kot raziskovalni dejavnosti ostaja pomemben izziv, če želi Slovenija ostati v znanosti konkurenčna na globalni ravni.

Komisija se je seznanila z oceno Javne agencije za raziskovalno dejavnost, da je v raziskovalni dejavnosti zaznati povečanje kakovosti raziskav; sredstva za znanost so se začela povečevati šele 2016, dobre napovedi pa so tudi za proračunsko obdobje 2020–2021. Predstojnik agencije je izpostavil, da se mora agencija okrepiti kadrovske, usposablajo se uredniki – recenzenti, povečati je treba sredstva za projekte (stopnja uspešnosti je bila v preteklosti le 16–17 odstotna, evropsko neprimerljiva, zdaj je 26–27 odstotna) in programske skupine, tako bi bila vzpostavljena ustrezna podstat raziskovalni dejavnosti. V evropskem prostoru se je agencija povezala s švicarsko in hrvaško raziskovalno agencijo, dejavna pa je tudi pri vseevropskem multilateralnem dogovoru; povezovanje s tujimi agencijami je pomembno zaradi medsebojnega priznavanja evalvacijskih postopkov.

Predstavnica Sveta za znanost in tehnologijo je izrazila nezadovoljstvo z obsegom uresničevanja strategije, pri čemer je opozorila, da bo zaradi izrednega pomanjkanja finančnih sredstev za znanost v preteklem obdobju nekaj časa trajalo, da se bo položaj

povrnili na leto 2011, obenem pa bo Slovenija še naprej v pomembnem zaostanku za drugimi državami, ki napredujejo. Ocenila je, da Slovenija zaostaja zlasti pri vzpostavitvi infrastrukture in pri obnavljanju raziskovalnih kadrov, ker visoko izobraženi odhajajo v tujino ali v perspektivnejše dejavnosti. Slovenija nima instrumentov, kako jih zadržati niti kako pritegniti tuje strokovnjake. Internacionalizacija poteka prepočasi, kjer je eden od problemov tudi jezikovna bariera. Velika vpetost raziskovalcev v mednarodni prostor je odraz njihove kakovosti, obenem pa rezultat finančne podhranjenosti znanosti doma. Glede objav rezultatov raziskovalnega dela, ki so osnova tudi za ocenjevanje kakovosti raziskovalnega dela, je opozorila, da so te po številu nadpovprečne, hkrati pa je zelo malo objav v vrhunskih znanstvenih revijah.

Komisija je po razpravi zlasti opozorila, da je ključni problem odnos do znanosti v javnosti, medijih in kot najpomembnejše, samih odločevalcev. Komisija je ocenila, da slovenska politika nima primernega odnosa do znanosti, ki je bila, tako kot izobraževanje in kultura, v času krize marginalizirana oz. je bila prizadeta bistveno bolj kot v drugih evropskih državah. Kljub velikim mednarodnim uspehom slovenskih znanstvenikov, odločevalci znanosti ne sprejemajo kot tistega podsistema, s pomočjo katerega bi se Slovenija lahko povzpela v razvoj. Posledica je akutno nezadostno financiranje kljub njegovemu povečevanju v zadnjih letih, saj javna sredstva ne zagotavljajo ustrezne organizacijske in infrastrukturne podlage za vse možnosti, ki jih prinaša raziskovalni kadrovi potencial, v katerega je Slovenija sama vlagala. Odnos vodilne politike žal negativno vpliva na promocijo znanosti in njenih uspehov v javnosti, ki je odvisna od medijske uredniške politike, ki znanosti ne namenja bistvene pozornosti. Glede slovenskega jezika se je komisija strinjala, da je treba najti sprejemljivo rešitev za sorazmerno dopustnost rabe tujih jezikov, pri čemer pa je opozorila, da je pomembno uporabljati in razvijati slovenski znanstveni jezik tako v raziskovalni in inovacijski dejavnosti kot na visokošolskih zavodih. Komisija se je pridružila tudi ugotovitvam, da so ukrepi za večje povezovanje znanosti z gospodarstvom nezadostni in premalo učinkoviti. Komisija pričakuje, da bo ob sprejemanju naslednje raziskovalne in inovacijske strategije obenem sprejeta tudi ustrezna zakonska podlaga za njeno neposredno uresničitev, zlasti pa pričakuje končno sprejetje področnega zakona, ki bi znanost podprl s stabilnim organizacijskim in finančnim temeljem.

Komisija je sprejela naslednji **s k l e p** :

1. Komisija se je seznanila s poročilom. ZA je glasovalo 7 članov, PROTI ni bil nihče.

Za poročevalca je bil določen predsednik komisije Branimir Štrukelj.

Mag. Damijana Zelnik, l.r.
sekretarka

Branimir Štrukelj, l.r.
predsednik